

Міністерство освіти і науки України
Сумський національний аграрний університет
Факультет економіки та менеджменту
Кафедра маркетингу та логістики

Робоча програма (силабус) освітнього компонента

КОМУНІКАЦІЇ В НАУКОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ

(обов'язковий ОК)

(обов'язковий / вибірковий)

Реалізується в межах освітньо-наукової програми Харчові технології
(назва)

за спеціальністю G13 Харчові технології
(шифр, назва)

на III (освітньо-науковому) рівні вищої освіти

Суми – 2025

Розробник:
маркетингу та логістики

Юрій ДАНЬКО, д.е.н., професор, професор кафедри

Розглянуто, схвалено та затверджено на засіданні кафедри маркетингу та логістики	протокол від «16» червня 2025р. № 18
	Завідувач кафедри Наталія МАКАРЕНКО

Погоджено:

Гарант освітньої програми

Оксана МЕЛЬНИК

Декан факультету, де реалізується освітня програма

Наталія БОЛГОВА

Завідувач відділу аспірантури та докторантури,
де реалізується освітня програма

Світлана ЯРОЩУК

Рецензія на робочу програму (додається) надана:

Світлана ГУБА

Наталія МАКАРЕНКО

Методист відділу якості освіти,
ліцензування та акредитації

(Надія БАРАНИК)

Зареєстровано в електронній базі: дата: 27.06. 2025 р.

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

1.	Назва ОК	Комунікації в науковому середовищі		
2.	Факультет/кафедра	Факультет харчових технологій/кафедра маркетингу та логістики		
3.	Статус ОК	Обов'язковий		
4.	Програма/Спеціальність (програми), складовою яких є ОК для	ОНП «Харчові технології», 181 Харчові технології		
5.	ОК може бути запропонований для (заповнюється для вибіркових ОК)	—		
6.	Рівень НРК	8 рівень НРК		
7.	Семестр та тривалість вивчення	2 семестр, 10 тижнів		
8.	Кількість кредитів ЄКТС	3 кредити ЄКТС		
9.	Загальний обсяг годин та їх розподіл денна форма	Контактна робота(заняття)		Самостійна робота
		Лекційні	Практичні /семінарські	
		20	20	
10.	Мова навчання	Українська, англійська		
11.	Викладач/Координатор освітнього компонента	Данько Ю.І., д.е.н., професор		
11.1	Контактна інформація	Данько Ю.І., y.danko@snau.edu.ua ауд. 228 головного корпусу. За консультацією можна звернутися щовівторка з 12.00 до 13.00.		
12.	Загальний опис освітнього компонента	Дисципліна є обов'язковою частиною підготовки докторів філософії. Вивчення дисципліни забезпечує можливість комунікації в науковому середовищі, представлення результатів дослідження, використання широкого спектру інструментів обміну інформацією. Необхідність запровадження дисципліни зумовлена активізацією суспільних взаємовідносин, розвитком соціальних мереж та інших новітніх засобів комунікації.		
13.	Мета освітнього компонента	Мета дисципліни – формування комплексу знань та вмінь щодо основних теоретичних та методологічних підходів у вивченні явищ комунікативної практики, формуванню навичок практичної участі в різних типах комунікацій		
14.	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	Дисципліна базується на ОК 3 Управління науковими проєктами та реєстрація прав інтелектуальної власності і є передумовою для ОК 4 Академічне письмо іноземною мовою, ОК 6 Організація підготовки наукових публікацій та написання дисертації та ОК 4 Педагогічна практика		

15.	Політика академічної доброчесності	У разі, якщо здобувач здає роботу іншого здобувача як свою власну, така робота анулюється і виконується повторно. У разі списування – повторне складання відповідного завдання. У разі використання текстових запозичень без належного цитування (академічний плагіат) - робота анулюється.
16.	Посилання на Moodle	https://cdn.snau.edu.ua/moodle/enrol/index.php?id=3499

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Результати навчання за ОК: Після вивчення освітнього компонента здобувач очікувано буде здатен	Програмні результати навчання, на досягнення яких спрямований ОК			Як оцінюється ДРН
	ПРН1	ПРН6	ПРН10	
ДРН 1. Формувати ефективні усні комунікації, в тому числі активне слухання, з фахівцями та нефахівцями у відповідній сфері базуючись на принципах ефективної комунікації. Критично оцінювати інформацію отриману з різних каналів комунікації	X			Презентація дослідницького завдання, над яким працює здобувач
ДРН 2. Обирати комунікативний канал, розуміючи особливості різних аудиторій, застосовуючи різні інструменти письмової комунікації в науковому чи навчальному контексті		X		Аналітичний звіт за результатами дослідження здобувача
ДРН 3. Реалізовувати ефективну комунікацію під час публічного виступу, представлення промови, участь у дискусії			X	Панельна дискусія (за можливості за участю іноземних здобувачів)
ДРН 4. Розуміти міжкультурні комунікації як необхідної умови роботи у міжнародному контексті, базуючись на критичному підході, з повагою до різноманіття та відмінностей культур	X			Презентація (будь-який культурний аспект, що стосується країни, регіону, міста тощо – на вибір здобувача)

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Розподіл в межах загального бюджету часу		Рекомендована література
	Аудиторна робота	Самостійна робота	
	Лк		

Тема 1. Типологія комунікації Підходи до типології комунікації. Основні форми типології: тип, класифікація, систематика, таксономія. Вербальна форма комунікації. Роль мови у вербальній комунікації. Невербальні форми комунікації: міміка, рухи тіла, одяг. Невербальні коди. Розподіл комунікації за рівнями.	2	2	4	основні джерела: 3, 4 нормативно-правові акти: 6, 10 додаткові джерела: 12, 13
Тема 2. Комунікативний процес як основа спілкування перегляд. Розглядається комунікативний процес та його структура, аналізуються моделі комунікації як трансмісії, ритуалу, привернення аги і рецепції; ефекти комунікації як бажана ціль при інтеракції; закони комунікації як нежорсткі тенденції спілкування.	2	2	4	основні джерела: 1, 4 нормативно-правові акти: 5, 6, 7 додаткові джерела: 12, 16
Тема 3. Вербальна та невербальна комунікація. Особливості вербальної комунікації, зокрема специфіка усних вербальних комунікацій, їх типологізація, структура публічного виступу та рекомендації для представлення промови; види промов; комунікації з використанням письмової мови; спічрайтинг.	2	2	4	основні джерела: 2, 4 нормативно-правові акти: 10, 11 додаткові джерела: 12, 13
Тема 4. Комунікативні технології просування наукового результату. Поняття «технологія», її складові: систематичність, масовість, алгоритмічність. Аналіз основних комунікативних технологій. Розвиток комунікативних технологій на сучасному етапі. Пропаганда. Історичні витоки пропаганди. Специфіка пропаганди. Використання технологій пропаганди у виборчих перегонах, військових діях та соціальній сфері. Пропагандистська кампанія: мета і завдання. Зв'язки з громадськістю - паблік рілейшнз (PR).	2	2	6	основні джерела: 1, 3 нормативно-правові акти: 7, 8, 9 додаткові джерела: 15, 16
Тема 5. Комунікативні канали та бар'єри в науковій діяльності маркетолога Поняття «комунікативний канал». Різновиди комунікативних каналів. Характеристика основних комунікативних каналів. Вибір та використання комунікативних каналів для здійснення комунікативної дії. Природні, технічні, гібридні, мистецькі комунікативні канали. Визначення поняття «комунікативний бар'єр».	2	2	6	основні джерела: 3, 4 нормативно-правові акти: 6, 10 додаткові джерела: 12, 13
Тема 6. Масова комунікація. Засоби масової комунікації та інформації Засоби	4	4	12	основні джерела: 1, 4

масової комунікації та інформації Особливості процесу масової комунікації як суспільного явища. Поняття «засоби масової комунікації» (ЗМК). Класифікація ЗМК. Характеристики основних видів ЗМК. Основні типи та канали ЗМК. Співвідношення понять «засоби масової інформації» (ЗМІ) та «засоби масової комунікації» (ЗМК). Теорії впливу ЗМК на аудиторію. Методи та форми впливу ЗМК на масову свідомість. Теорія соціальної відповідальності ЗМК. ЗМК, влада, громадськість. Громадське мовлення. Друковані ЗМК. Класифікація та характеристики друкованих видань. Основні переваги та вади друкованих видань у сучасному комунікативному просторі. Типи та види друкованих видань: газета, журнал, листівка, прес-реліз. Телевізійна комунікація: реалії, традиції та сучасність. Програмний продукт на телебаченні. Особливості впливу телевізійних новин на аудиторію. Радіо. Характерні риси радіомовлення. Використання потенціалу радіоканалу у соціальній комунікації. Роль радіо у масовій культурі. Основні комунікативні дискурси.				нормативно-правові акти: 5, 6, 7 додаткові джерела: 12, 16
Тема 7. Нові медіа в системі комунікацій у науковому середовищі Електронні ЗМК. Характеристики електронних ЗМК. Особливості використання електронних медіа у комунікативних кампаніях. «Холодні» та «гарячі» медіа (М. Маклюєн). Інтернет та глобалізація комунікативного простору. Інформаційно-комунікативні потоки на базі Інтернет-технологій. Комунікативні особливості ЗМК «збори» (майдан). Види та форми публічних виступів: промова, доповідь, проповідь, огляд подій. Мовні та ритуальні знаки. Соціальні мережі.	2	2	8	основні джерела: 2, 4 нормативно-правові акти: 10, 11 додаткові джерела: 12, 13
Тема 8. Міжнародні та міжкультурні комунікації Культура як вид комунікації. Поняття та сфери міжкультурної комунікації; поняття ситуації невизначеності та редуція невизначеності; культурний шок. Приклади моделей культурної комунікації. Літературна модель Ю. Лотмана. Соціально-комунікативна функція тексту. Міфологічна модель комунікації Б. Маліновського. Теорія ритуалу. Культуреми: складові культури. Елітарна та масова культура. Види дискурсів культурної комунікації. Кіно дискурс. Театральний дискурс. Міжкультурні зв'язки.	4	4	6	основні джерела: 1, 3 нормативно-правові акти: 7, 8, 9 додаткові джерела: 15, 16
Всього	20	20	50	

4. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН	Методи викладання (робота, що буде проведена викладачем <u>під час аудиторних занять, консультацій</u>)	К-сть годин	Методи навчання (які види навчальної діяльності має виконати <u>студент самостійно</u>)	К-сть годин
ДРН 1. Формувати ефективні усні комунікації, в тому числі активне слухання, з фахівцями та нефахівцями у відповідній сфері базуючись на принципах ефективної комунікації. Критично оцінювати інформацію отриману з різних каналів комунікації	лекція-презентація групова дискусія, метод кейсів (case study)	10	Персоналізоване навчання Читання (опрацювання теоретичного матеріалу) Дослідження та та підготовка презентації (на вибір здобувача)	12
ДРН 2. Обирати комунікативний канал, розуміючи особливості різних аудиторій, застосовуючи різні інструменти письмової комунікацій в науковому чи навчальному контексті	Лекція-презентація Метод кейсів (case study) Навчання через дію	10	Читання (опрацювання теоретичного матеріалу) Підготовка аналітичного звіту Навчання через дослідження	14
ДРН 3. Реалізовувати ефективну комунікацію під час публічного виступу, представлення промови, участь у дискусії	Мультимедійна лекція Навчання через дію Консультації викладача Групова робота	10	Читання (опрацювання теоретичного матеріалу) Взаємне навчання (peer to peer learning)	12
ДРН 4. Розуміти міжкультурні комунікації як необхідної умови роботи у міжнародному контексті, базуючись на критичному підході, з повагою до різноманіття та відмінностей культур	Лекція-дискусія Метод кейсів Групова робота Консультації викладача	10	Читання (опрацювання теоретичного матеріалу) підготовка презентації Взаємне навчання (peer to peer learning)	12

5. ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

5.1. Діагностичне оцінювання не передбачене

5.2. СУМАТИВНЕ ОЦІНЮВАННЯ

5.2.1. Для оцінювання очікуваних результатів навчання з дисципліни передбачено

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання
1.	Презентація дослідницького завдання, над яким працює здобувач	20 балів / 20%	4-й тиждень
2.	Аналітичний звіт за результатами дослідження,	40 балів / 40%	5-й тиждень
3.	Панельна дискусія	20 балів / 20%	9-й тиждень
4.	Презентація профілів в наукових мережах, комунікації з редакторами журналів, участь в конференціях	20 балів / 20 %	10-й тиждень
	Всього	100 балів	

*** Перелік рекомендованих тем для дослідження актуальних проблем розвитку комунікативних процесів в науковій діяльності:**

1. Особливості представлення доповіді на іноземній конференції
2. Особливості ділової переписки з науковим журналом
3. Особливості ділової переписки з науковим партнером
4. Формування наукового каналу в соціальній мережі
5. Створення наукового відео-контенту
6. Науковий блог

5.2.2. Критерії оцінювання

Презентація	<i><12 балів</i>	<i>12-15 балів</i>	<i>15-17 балів</i>	<i>18-20 балів</i>
	незначна обізнаність щодо проблеми, наведено короткий опис. Не демонструє самостійного мислення щодо обраної теми.	Структурно і змістовно презентація не збалансована, проте всі елементи присутні . Здобувач частково відповідає на питання	Продемонстровано розуміння, глибину проблеми дослідження; презентація є структурованою, аргументи є послідовними, презентація є змістовною, послідовно.	Досить глибоко та / або детально розкрита проблема, проаналізовані різні погляди на проблему; всі основні моменти викладені, аналізуються різні точки зору, наводяться власні пропозиції. Підтримує дискусію, демонструє активне слухання.
	<i><24 балів</i>	<i>25-29 балів</i>	<i>30 - 35 балів</i>	<i>36-40 балів</i>

Аналітичний звіт	Не всі складові звіту розроблено та/або інформація подана неструктуровано, немає розуміння логічної структури звіту, висновки представлено у невідповідному форматі.	Наведено більшою мірою опис проблеми (без аналізу) недостатнє обґрунтування основних моментів, не достатньо послідовна аргументація. Опрацьована лише література з україномовних джерел..	Продемонстровано розуміння, глибину та / або деталізацію проблеми; основні проблемні аспекти обґрунтовані, аргументи є послідовними; вивчаються різні точки зору. Опрацьовано широкий перелік літератури (вітчизняних та іноземних авторів)	Досить глибоко та / або детально розкрита проблема, проаналізовані різні погляди на проблему; всі основні моменти викладені, аргументи послідовні та вагомі; аналізуються різні точки зору, наводяться власні пропозиції. Опрацьовано широкий перелік літератури (вітчизняних та іноземних авторів), сформовано публікацію (тези або чорновик статті)
Панельна дискусія	<12 балів	12-15 балів	15-17 балів	18-20 балів
	Здобувачі не беруть участь у дискусії, не надають зворотний зв'язок, не висловлюють думку щодо проблеми на виступи інших.	Здобувачі беруть участь у груповому обговоренні, проте зворотний зв'язок не структурований, не надано рекомендацій.	Здобувачі активно беруть участь у дискусії, структуровано надають зворотний зв'язок, формують рекомендації та пропозиції.	Здобувачі активно беруть участь у дискусії, зворотний зв'язок, формують рекомендації та пропозиції, на окремих етапах модерують дискусію, демонструють активне слухання.
Презентація	<12 балів	12-15 балів	15-17 балів	18-20 балів
	незначна обізнаність щодо проблеми, наведено короткий опис. Не демонструє самостійного мислення щодо обраної теми.	Структурно і змістовно презентація не збалансована, проте всі елементи присутні . Здобувач частково відповідає на питання	Продемонстровано розуміння культурного різноманіття; презентація є структурованою, аргументи є послідовними, презентація є змістовною, послідовно.	Досить глибоко та креативно розкрита проблема, інформація подана узгоджено (візуально та змістовно), відповідно до критичного підходу , продемонстровано розуміння питання та власні пропозиції. Підтримує дискусію, демонструє активне слухання.

5.3. Формативне оцінювання:

Для оцінювання поточного прогресу у навчанні та розуміння напрямів подальшого удосконалення передбачено:

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1	Усний зворотний зв'язок на презентації	після презентації
2	1) Усний зворотний зв'язок від викладача під час роботи над аналітичним звітом 2) письмовий зворотний зв'язок на аналітичний звіт	1) протягом занять, 2) протягом 2 тижнів після складання

3	Усний зворотній зв'язок від викладача та здобувачів після панельної дискусії	після заняття
---	--	---------------

6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

Основні джерела:

1. Квіт С. Масові комунікації: навчальний посібник. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія». 2018. 352 с.
2. Денисюк С. Г. Комунікологія : навчальний посібник. Вінниця : ВНТУ, 2015. 102 с
3. Основи мовної комунікації : навчальний посібник. І. А. Кучеренко, Л. І. Мамчур ; МОН України, Уманський держ. пед. у-т ім. Павла Тичини. – Умань : Візаві, 2018. 270 с.
4. Психологія спілкування : навч. посіб. [Л. О. Савенкова, В. В. Сгадова, Л. Л. Борисенко та ін.] ; за заг. ред. Л. О. Савенкової. К. : КНЕУ, 2015. 309 с.

Нормативно-правові акти:

5. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
6. Національна рамка кваліфікацій. Затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF>
7. EQF 2017 (Європейська рамка кваліфікацій) URL: <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/ceed970-518f-11e7-a5ca-01aa75ed71a1/language-en>; <https://ec.europa.eu/ploteus/content/descriptors-page>
8. ISCED (Міжнародна стандартна класифікація освіти, МСКО) 2011. URL: <http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/international-standard-classification-of-education-isced-2011-en.pdf>
9. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти. Схвалено сектором вищої освіти Науково-методичної Ради Міністерства освіти і науки України, протокол від 29.03.2016 № 3. URL: <http://edu-mns.org.ua/img/news/8635/Nak;http://uis.unesco.org/en/topic/international-standardclassification-education-isced-5>.
10. ISCED-F (Міжнародна стандартна класифікація освіти – Галузі, МСКО-Г) 2013 URL: <http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/international-standardclassification-of-education-fields-of-education-and-training-2013-detailed-fielddescriptions-2015-en.pdf> MON_1254_19.pdf
11. UNESCO (2003). Science for the 21st century: a vision and basis for action. World Conference Declaration on Science and the Use of Scientific Knowledge, scientific agenda, action plan, Budapest and Santo Domingo, 1999. Brasília, Brasil: UNESCO. URL: <http://unesdoc.unesco.org/images/0013/001315/131550e.pdf>.

Додаткова:

12. Романченко А. П. Елітарна мовна особистість у просторі наукового дискурсу: комунікативні аспекти: монографія / А. П. Романченко - Одеса : Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2019. 541 с.
13. Weingart, P., & Guenther, L. (2016). Science communication and the issue of trust. Journal of Science communication, 15(5), 1-11.
14. Ynnerman, A., Löwgren, J., & Tibell, L. (2018). Explorations: A new science communication paradigm. IEEE computer graphics and applications, 38(3), 13-20.

15. Baram-Tsabari, A., & Lewenstein, B. V. (2017). Science communication training: What are we trying to teach?. *International Journal of Science Education, Part B*, 7(3), 285-300.
16. Г.Г.Швачич, В.В.Толстой, Л.М.Петречук, Ю.С.Іващенко, О.А.Гуляєва, Соболенко О.В. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології: Навчальний посібник. Дніпро: НМетАУ, 2017. 230 с.

Наукова література для аналітичного огляду

17. Коранієва, V. Наукова комунікація: від відкритого доступу до відкритої науки. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*, 2017. №2, С.35-45.
18. Білоус, В. С. Інформаційно-бібліотечний сервіс в структурі сучасних інформаційних комунікацій закладу вищої освіти. *Соціально-гуманітарний вісник*. 2018. Вип.22. С. 22- 23.
19. Макеева О.М. Засоби масової інформації як суб'єкти правової комунікації. *Наукові праці Національного авіаційного університету. Серія: Юридичний вісник «Повітряне і космічне право»*, 2019. № 1(50). С. 30-36.
20. Натаров, О. Використання академічними бібліотеками соціальних мереж як платформи для наукової комунікації (на прикладі представництв Національної бібліотеки України імені ВІ Вернадського у Facebook. *Наукові праці Національної бібліотеки України імені ВІ Вернадського*, 2018. №49. С. 306-329.
21. Самохіна, Н., Кудименко, Л., & Мартинюк, О. Бібліотечна фахова періодика України в цифрових наукових комунікаціях. *Бібліотечний вісник*, 2020. №1, С. 33-39.
22. Білоус, В., Лазаренко, Н., & Коломієць, А. (2017). Інтеграція університетської науки у світовий інформаційний простір. *Вісник Книжкової палати*, 2017. №6. С. 19-23.
23. Козак, Н. О., & Кунцевич, А. В. Потенціал використання соціальної мережі Facebook бібліотеками ЗВО як платформи комунікації (з досвіду роботи бібліотеки К-ПНУ ім. І. Огієнка). *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія: Бібліотекознавство. Книгознавство*, 2018. №5. С. 214-220.
24. Назаровець, С. А., & Назаровець, М. А. Небезпека поширення псевдонаукових видань для розвитку науки в Україні. *Вісник Одеського національного університету. Серія: Бібліотекознавство, бібліографознавство, книгознавство*, 2017. Вип. 1. С. 163-174.
25. Медведєва, А. Наукометрія: роль та місце у вітчизняній науці. *Вісник Книжкової палати*, 2017. №3. С. 50-52.
26. Єжижанська, Т. С. PR-комунікації видавництва як об'єкт наукової рецепції. *Інтегровані комунікації*, 2017. №3. С. 35-43.
27. Самохіна, Н., Кудименко, Л., & Мартинюк, О. Бібліотечна фахова періодика України в цифрових наукових комунікаціях. *Бібліотечний вісник*, 2020 №1. С. 33-39.